

I S A F L U G
Með Vörinu um Þjórs-
ár- og Hvitárvæðið
14. des. 1964

Raforkumálaskrifstofan
Vatnsmeltingar
14.12.64

AFLUG
SR/srg

Ur dagbók 14. des. 1964

Jakob Björnsson skipuleggur flugferð um
Þjórsá- og Hvítárvæðið.

Tilgangur ferðarinnar er að gefa E. Kanavin kost á að sjá
úr lofti ástand ánæmú 14. des, sem er síðasti dagur hans
hér á landi að sinni. J. Bj. bauð mér að vera með.

Kom að flugstöð Björns Pálssonar Kl. 10¹⁵

Veður: SA2 -5° létt skyggni
Aðfaranótt 14. var lágmarkshiti Rvík -8,7°
Aðfaranótt 13. var lágmarkshiti Rvík -14°
" " " " Hæli -13°
" " " " Bingvöllum -18°
Hinn 12. til 14. var N2 til 8 (austan fjalls)

Báttakendur: I flugstöðinni voru mettir
E. Kanavin
Sigmundur Freysteinsson
Halldór Eyjólfsson
Stefán Hermannsson
Magnús Bjarnfæðisson, blaðam.
Svo begar ég bestiðist í hópinn vorum
við 6.

Flugtak kl. 10⁴⁰

Flugvél TF-Vor (tveggja hreyfla) Flugmaður Guðjón Guðjónsson

Skerjafjörður:

Ísilagður í botni, flughöfn, Nauthólsvík og út móti bryggju-
sspröfi Shellbryggju.

Elliðaár:

Elliðavatn ísilagt að mestu. Aín áuð frá stiflu.
Autt vatn: Gvendarbrunnur, Helluvatn, Hrauntúnstjörn og auður
skiki út í Elliðavatn undir og við brúna norðan Elliðavatns-
bejar og með hraunröndinni að SA. Autt hjá Silungapolli og
uppsprettulækjur Lökjabotnum. Hólmsá auð að mestu.

Ölfusá:

Ósasvæðið. Autt vatn hjá Hrauni (lindir undan hraunjaðrinum),
áll til SA. Þá ísspöng og lokur áll austur með Öseyrartanga.
Gljáin lögð niður á móts við sírita (vhm 114) ósíriti er við
éystri bakkann 100 m o.v. háspennulínu) og svo langt upp
eftir sem sér varð, bessa dagana er smástreynt bess vegna nær
ísin svona langt niður eftir. Órstuttir álar gegnum frá

ósnum upp á gjjána, einkum austan til. Stórstreymt verður 20.-22. og því mun ísinn brotna nokkuð upp fyrir sírata. Nú barst enginn is til hafs. A gljánni var lagnaðar ís að mestu (glær ís, sást til botns í svartan sandinn.) Issöfnun undan Arnarbæli, þar var hvítur ís, ís sem hafði lifzt, ágangur að híjast.

Baugsstaðaós:

Överulegur en þó að mestu samhangandi fjörumóður er á strandlengjunni Ölfuþá-Pjórsá. Móðurinn sundursíttinn á nokkrum stöðum einkum áustur af Skipavatni, bendir til linda'úr hraunjaðrinum.

Pjórsá:

Ósasvæðið. Pjórsá lögð. Aðeins lítið autt svæði innan við rifið. Sandbornir ísklumper, ofurlitið íshæfli er á auða svæðinu. Hem meðfram rifinu og í viki að norðan. Virðis kyrrstætt, efri ligggjandinn. Ætla má að á fjörunni børist einnig lítið sem ekkert af ísi til hafs. Smá vöök vestur af Háfshverfi. Hvergi vöök vestan Traustaðshólma. (upp að Traustaðshóma brotnar ísinn þegar straumur stekkar, um 20.) Tvær vakir við Sandhólaferju. Ekkert skrið í vökenum. Norður af Mjósundi er vöök nokkru norðar flæðir vatn upp á ísinn. Frá sjó og upp á móts við Sandholt hefur ísinn ekki haggast.

Urriðafosshrönn:

Urriðafosshrönnin nær niður á móts við Sauðholt, hún er þar til að sjá sem snjóflóð sem dáið hefur út á sléttlendi. Úfinn, sundursprunginn og blakkur aur- og sandborinn ís hrannarinnar. Stingur í stúf við hvíta mjöllina á ísnum sunnan hannað og vestan. Grunnvatnsstaðan virðist há í hrönninni undan Egilsstöðum. Slétt yfir Urriðafoss. Lág vatnsstaða í ísnum þar þessa stundáma. Annað brot ofan fossbrúnarinnar fritt, hraunar-myndunin ekki komin lengra upp eftir. Brúarspöng strengjabraut skarð i gljúfrum, grænn litur vatns, upphrært skrið. Bólstrarar á klöppun. Enginn íshækken hjá aukamæli, litil sem engin hjá sírita.

Skeið:

Krókur skarir 2. Övenuleg hækkan, einhver grunnstingull á brotinu við hornið, sést óglöggt. Skrið 5 (isbreiðustig) Ofær á 100 m breidd, skrið 7. Ofar við Skeiðháholt, þrengsli skrið 9. Hvergi lokuð.

Búðahrönn:

Hefur ekki lokast enn undan Prándarholti, skriðið heldur áfram, hrannarmyndun því ekki hafin. Eystri kvísl ðokuð alda leið; nær ekkert rennsli þar (auðséð ofan Búða). Vök undan Vindáslaugum. Bólstrarar í Búða.

Pjórsárholt:

Enginn ísspöng í gljúfrunum (kom í fyrstu frostum en er dottin) Skrið fremur lítið

Ólmáðsey:

Ölmóðsey:

Rennsli beggja vegna eyjarinnar. Mikið autt svæði.

Búrfellshrönn:

Auður áll allt frá innra horni Lambhaga, niður með Eystri-Hrepp og Skeiðum. Á rmst skrarir 6. Við innra horn Lambhaga er áin lokuð. Hér upphefst Búrfellshrönn, snákvæmlega á sama stað ár eftir ár. Skarir hafa vaxið út frá löndun, sléttur ís við löndin, en samfrosinn ís, skrið sem hefur staðnað í þrenglunum. Fossá stendur uppi neðst. Aðal íssöfnun undan Hvassatunga. Auður áll, mjór, niður móts við Hvassatunga, endar þær nálegt hegri bakka. Bakvatnshókkun upp að klettaeyju. Rennsli úr Þjófafosshyl því óhindrað. Töluvert skrið.

Austan Búrfells:

Grunnstingulseyjar viðafrí Grenalitur, ekki gjörlegt greina sundur, hvað grunnstingull orsakar og hvað skrið, aðeins augljóst ís er um alla ána. Skarir enn litlar. Rennsli beggja vegna Klofeyjar. Mest allur færvegur auður. Isspöng í þrenglunum við Vaðfit þ.e.a.s. nokkru neðan ármóta Tungnaár og Þjórsár (í grein minni í Jökli er þessarar issrangar ekki getið en í staðin, sem er villandi sagt Einkenni árinna frá ármótum að Þjófafoss, er að hún fer ekki saman). Isspöng við Vaðfit er sama eðlis og issrangirnar á Tungnaá, sem lýst er í Jökli þ.e.a.s. issrangir á hyljum, sem stöðua ekki skriðið.

Ármótin:

Ekkert skrið í Þjórsá, en töluvert skrið í Tungnaá.

Þjórsá:

All upp frá ármótun, eins og vant er. Vakir o.v. Blautkvík þ.e.a.s. efst í þrengslunum undir brekkunum.

Blautakvisl:

Blautakvisl alþiljuð. Skafrenningur úr Búðahálsi.
(í 500-600 m hæð var hitinn + 8° samkvæmt meli flugvelar kl. 1215)

Tungná:

Hraunmyndun n.v. Hald annars auð, skarir og miklir ísklumpar á steinum.

Átmólk:

Skrið sést ekki, hvorki í Koldukvisl né Tungnaá. Verið getur að það sé i Tungnaá sést illa.

Tungnaá:

O.v. Hrauneyjarfoss, auður áll ísröst á honum.

Tungnaárkrókur:

Aín alauð í aðalkróknum og neðan linda. Piljuð á sléttunni ofan við Útkvísl.

Ütkvisl og Blautakvisl auðar.

Auður áll er neðst í þrengslunum. Tvær ísspangir neðan Vesturbjalla. Hækkun Bjallavaði ísgarður á brotinu, runnið lítillega vestur í hraunið.

Hofsvað:

Auð upp að Hófsvaði, gufQ úr ánni. Alþíðjuð á Hófsvaði og þar fyrir ofan. Afætur við Vatnaölduhorn og Svartatanga ekki komnar í ljós ennþá. Snjór á ísnum.

Veiðivötn:

A isi að mesu.

- Vakir:
- 1) Útfaðal Snjólduvatn
  - 2) Á hylnum við Mosanef
  - 3-5) i Snjóolduveri
  - 6) útfall Nýjavatns
  - 7) Lækur að Önefndu vatni
  - 8) Kvislot
  - 9) Rangali Breiðavatns
  - 10) NV. Breiðav.
  - 11) Vatnakvisl
  - 12) Útfall Kvílagátns
  - 13) Præggi milli Langavatns og Eskivatns
  - 14) Slídráttur og lækur úr Tjaldvatni
  - 15) Með hraunst. Landavatns SA.
  - 16) Fossvatnkvísl
  - 17) Lækur n. Kerlingarlagnar
  - 18) Útfall Stórafossvatns
  - 19) Tjörnin hjá Hrófinu og nokkur skiki út í Stórafossvatn (á máli Mývetninga "eyða")
  - 20) Rás út í Hraunvatn neðra
  - 21) Afætupittur í Hraunvatni-Efra (innst)

E.t.v. eru vakirnar fleiri ekki sást t.d. Grænavatns og Skálavatna o.fl. nema úr fjarska og við óhagstæða birtu.

Tungnaá:

Austan Litlasjávar örðaði hvergi á Tungnaá, ef undan er skilin vök austan undir Hamrafelli. Sú vök er ekki Tungnaá sjáf, heldur frá uppsprettum austan undir Fellinu.

Pórisvatn:

Alþiljað. Snjór á ísnum.

- Vakir:
- 1) Austurbotni SA, mjó remma við ströndina
  - 2) Útfall Botnaleikjar.
  - 3) Afæta austan Botnileikjar
  - 4) vök (grænleit snjóhengjur fallið/niður)
innst í Botnatjörn

Pórisvatn stendur uppi. Frosið hefur algjörlega fyrir útfallið. Ekkert tennsli úr því á yfirborði.

Pórisós:

Alauður

Veiðivötn:

A ísl að mesu.

- Vakir:
- 1) tilfalli Snjólduvat

Kaldakvisl:

Lögð að mestu.
 Vök neðan Hvannár við vinstri bakkann, náði skammt niður eftir.
 Lengra uppeftir sést ekki til árinnar.
 Þrjár vakir undir hraunjaðrinum (að minnsta kosti tvað ^{er} eru straumkakir)
 A aurunum neðan hraunsins áll allt til áramóta við Þórisós.
 Litill is í Koldukvisl miður fyrir brú.
 Stórfenni útjá ána hjá síriti
 A flatlendinu neðan brúar var án undir ísi allt niður að þrungugljúfrum austan Klifshagavalla. (Þórisósvatnið eyðir pessum íslíð eftir að dregur úr frosti)
 I gljúfrunum auð og allt til Tungnaár. Klifshagavallakvík auð fra Hálsmótum.

Pjórsá:

Ekki sér til Pjórsár ofan við Hvanngiljafoss. Áin auð ofan við Dynk, sem til sést.

Isspöng ein lítið i gljúfrunum ofan við Gljúfurleitarfoss. Hvort skrið er í aðni eða ekki verður ekki séð. Það er a.m.k. lítið.
 Neðan við Gljúfurleitafoss er hrönn, en hversu mikil og ha er ekki unni að giska neitt. Áin alþiljuð suður að vökinni o. Blautakvíslar, sem áður er nefnd.

Fossá:

Verði ^{sést} ~~að~~ til Fossár fra brún Háafoss og allt norðan ⁱ Fossárver

H V ' I T ' A R S V E D I Ð

Stóra-Laxá: Straumvök i gljúfrunum norður af Geldingafelli, Isilögð ofan og neðan gljúkfanna, og snjóf á ísnum svo að hvergi sést móta fyrir ánni.

Hvitafvatn:

Isilagt. Lítill vök upp við ströndina nokkru vestan Svarfðs Tjarná auð. Vakir í Fúlukvisl.
 Svellalög (vegna Ágangs Fúlukvislar?)
 i Hvitafnesi ^þ
 Vök eða algjör gljá við útfallið.

Hvitá:

Isilagt neðan Hvitárvatns, vök hófst nokkru ofan við brú. Við brú skarir 7, að þrengd.

Jökulfall:

Autt niður með Fremmí-Skúta í mjóum áll með miklum jakaruðningi beggja vegna. Eftir prepahlaup. Aurarnir ein íshella

Hvitá:

Auð niður með Bláfelli. Lambafellskvíkl auð.
 Grjóta auð meðfram Grjótarbungu.
 Sandá auð í gjjúfrinu neðan við fossinn.
 Kvislin vestan Blafekkshómar lokuð. Hjá sírita vhm 111
 skarir 2 við austur landið. Grjóta neðri auð.
 Sandá lokuð meðst.
 Stangará og Búðará auðar neðst. Snjóhengjur að þeim.
 Lækur ofan Gullfoss (vestan) aalauður.
 Skarir 5 að Hvítá
 Skrið áberandi í Hvítá n.v. Gullfoss. Isfylla í Nautsvík
 Engin hækkan af ísi við aukamáli. Hrönn við Brúarhlöð
 Skrið heldur áfram undir hrönnina.

Ferjudalshrönn:

Miðja vegu milli Hvítárdals og Skipsholts er brún Ferju-
 dalshrannar, Samfelldur ís niður að Iðubrú.
 Greinilegt sést að áll hefur verið a.m.k. allt frá Kópsvatni
 og niður að Iðubrún í upphafi núverandi frosta.
 A honum hefur skriðið staðnað þjappast saman og frosið.
 Það skér sig vel úr við sléttan ísinn í kring.

Iða:

Frá Iðubrú auður áll. Skarir 5 niður með Skálholtstungu.
 Ekkert skrið. Skriðið sem kemur af Gullfossssveðinu fer
 í að byggja upp Ferjudalshrönn.

Bruará:

Auð og ekkert skrið

Hvitá við Hestfjall:

Við Arhraun er skrið áberandi. Niður við Hestfjall hrerist
 það upp, skarir. Við SA-horn Hestfjalls áin komin saman,
~~þkðið stöðvugt~~
 völk við enda áveisuskurðar. Vök niður með Kiðjabergshamri
 og fyrir hamarsendan, svo er áin lokuð á ný.
 Suðurhluti (dýpsti hl.) Hestvatns auður.

Armót:

Frá Oddgreishólakelæti að vestan auður áll niður ána viða
 þróngur, eyða við lindir úr hraunjaðri. Skrið á álnum
 Vottur af skriði á Soginu neðst. Eyða út frá Osabotnum
 Skrið niður að Selfossi, skarir við eystri bakkann.
 Ísinn frá Ósasveðinu og Arnarbæli nær upp að Kirkjuferju.

Alftavatn:

Enginn ís.

Úlfhljótsvatn:

Hem yfir ca 2/3 vatnsins, völk austur Brúayjar.
 Eyða útfrá Steingrimssstöð.

Þingvallavatn:

Skarir og ishrafl við Mjóanes og hem inni á Hestvík undir
 klettunum að vestan.

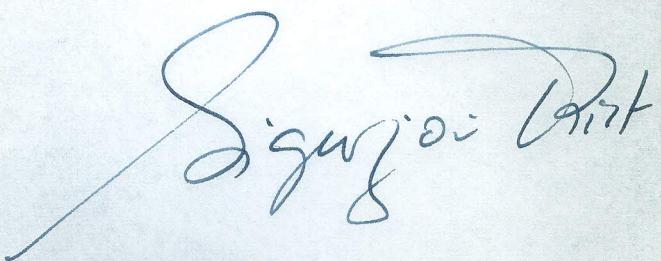
Hafrvatn:

Isilagt, vök við stíflu.
Komið til R.víkur kl. 13¹⁵

Niðurstaða:

1. Urriðafosshrönn að vaxa. Hún safnar skriði, sem myndast á Þjórsá að auða vatnsfletinum frá Búrfellshrönn
2. Búrfellshrönn að vaxa. Hún safnar skriði, sem myndast á Tungnaá neðan Hofsvaðs (aðvánu myndast nú ekkert skrið á Tungnaá fyrr en niður hjá Hrauneyjum) og svo á Þjórsá neðan ármótanna.
3. Kaldakvíkl flytur ekkert skrið til Tungnaár eins og er
4. Þjórsá flytur ekkert skræði niður að ármótunum við Tungnaá
5. Hrönn neðan við Gljúfurleitarfoss safnar skriði Þjórsár (óljóst um magn).
6. Ferjudalshrönn safaar skriði Hvítár, sem er auð frá Hvítárvatnsbrú.
7. Hrannar óvera SA Hestfjalls safnar skriði af auða sveðinu neðan við Iðubrú.
8. Arnarbelisfyllan safnar skriði Hvítarf og Ólfusár af auða sveðinu frá Oddgeitshólum og Sogi.
9. Vötn isilögð í obyggðum Hvítárvatn, Þórisvatn og veiðivötn (að mestu)
10. Þórisvatn stendu uppi.

14. des. '64

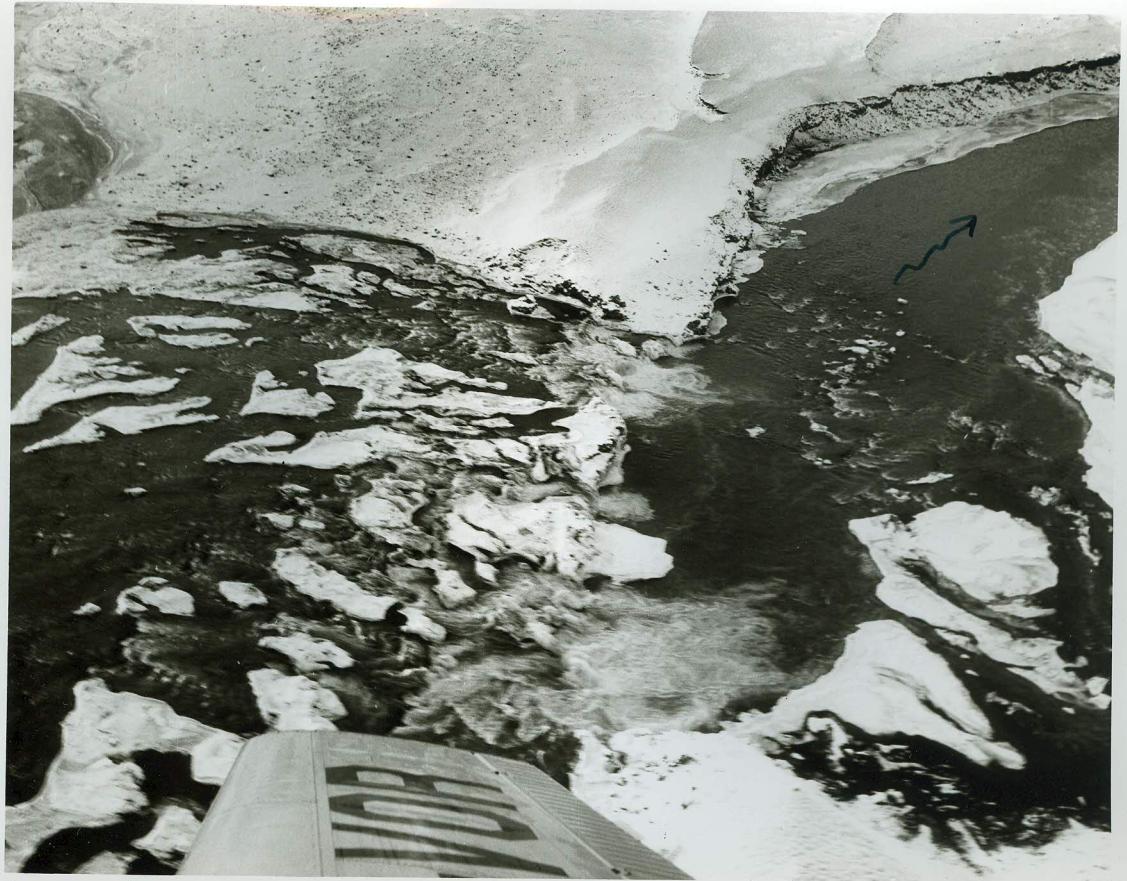

Pjörsárdós
Búrfell

Hekla

Egilstaðir Urridafoss hrönn
vörðufell

Búði

Hafsfjall

"Ólmáðsey

Búrfell

- 1 Lambhagi
- 2 Koluidarhöll
- 3 Koluidarflatir
- 4 Núpsstogar
- 5 Rmsl
- 6 Huassitangi
- 7 Búrfell
- 8 Búrfellskrönn at hladdast upn

Ath. Vil Lambhagehorni
at norðar hefur din
lokast, sgo næsta mynd

↑ Hér lokast ein a same stað að eftir ðe
g skrifit staðnumist, upphafst fóð
Bæifellsgrönn